

الشَّعْبُ الْوَجِيزُ

مَعْلَمَةُ الشَّعْبِ

الطبعة الأولى

التحقيق الوجيز في مسئلة التعویذ

تألیف

حضرت مولانا محمد عمر سر بازی دامت کاتم
مدیر حوزه علیہ منبع العلوم کوہ ون سر باز

با همتام

عبد الرحمن کراچوی

فهرست مصاہیل

صفحه	مضمون
۳	بیان تحقیق لفظ تعویذ و رقید
۴	بیان اقسام تعویذ
۵	دلائل ثبوت تعویذ در روشنی قرآن و حدیث و فقه اجناف
۱۴	دلائل جواز و اثبات تعویذ و دم و افسون در روشنی حدیث
۱۹	دلائل دم زدن آب و شستن و بر سر ریختن و خوردن آن
۲۰	دلائل جواز آویزان کردن تعویذ در گردن و نوشته بر بدن بستن آن
۲۲	دلائل منع افسون و تعلیق و نشره و تمیمه و توله و غیرها
۲۳	دلائل دو طرفه که به هر دو جهت، جواز و عدم جواز تعلق دارند
۲۴	بیان توجیه احادیث دو طرفه.
۲۹	بیان اقسام تعویذ دهنده‌گان
۳۳	ختمیه التحقیق الوجیز

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الاستفتاء

تعویذ دادن و گرفتن آن از ملاها چه حکمی دارد؟
 جائز است یا خیر؟ اگر جائز است از حدیث ولپن
 قرآنی ثابت است، حدیث شریف را بیان فرمایند
 و اگر جائز نیست پس چرا شما تعویذات بنام
 "شفاء الاستقام والحزان" بچاپ رسانیده‌اید؟

الجواب

مُبِسِّمًا لِّهُمَّدِلًا مُّسَلِّيًّا وَمُسَلِّمًا
بيان تحقیق لفظی تعویذ و رقیه [لفظ تعویذ
 عربی است، از عوذ است - عاذ به یعوذ عوذًا و عیاذًا
 و معاذًا - لاذبه ولجأ الیه واعتصم] (السان العرب ص ۹۲۳)

”عوذ“ پناه گرفتن ”تعوذ“ پناه گرفتن ”تعويذ“ آنچه از عذا ثم و آيات قرآنی و جز آن نوشته جهت حصول مقصد و دفع بلاها با خوددارند و بازداشت خواستن کسی و ملتبجی گردانیدن . (منتهی الارب ج ۲۱۰) وكذا في المنجد وتاج العروس شرح قاموس ومفردات القرآن و فرهنگ عبید و غیاث اللغات وغيرها .

”رقیه“ بمعنى افسون . غیاث اللغات ص ۲۲۱
 ”الرقية“ العوذة ، والجمع رقى . ونقول استرقیته فرقانی رقیة فهو راق ، وقد رقا رقا رقیاً و رقیاً ، ورجل رقام صاحب رقی . يقال رقی الرافق رقیة و رقیاً اذا عوذ و فتح في عوذته

قال ابن الأثير : الرقية العوذة التي يرقى بها صاحب الآفة كالحمى والصرع وغير ذلك من الآفات . (السان العربي ج ۲۳)
 هكذا في تاج العروس والمنجد و منتهي الارب وغيرها من كتب اللغة .

دوم : بيان اقسام تعويذ | تعويذ س شعبه دارد :

یکی دم زدن و افسون کردن مریضن یا کدام چیزی نوشیدنی

و خوردنی و شیرد -

(۲) دوم افسون کردن بر نخ و رشته و برآن عتده و گره
دادن -

(۳) سوم تعلیق تعویذ یعنی نوشتن درگردن یا در
عنوی دیگر بستن .

سوم دلائل ثبوت تعویذ در روشنی قرآن و
حدیث و فقه احناف .

دلائل استعاذه واستشفاء از قرآن کریم

۱- خداوند قدوس در قصه نذر ما در مریم رضی الله عنها
یعنی حنه بنت فاقوزا و دنای زکریا می فرماید که اینطور
دعای کرد . قوله تعالیٰ :

وَإِنَّمَا أَعْيُذُ بِهَا يَكَ وَذَرِّيَّتَهَا مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ
ترجمه : والبته من پناه می دهم مریم را بتوای خداوند
و اولاد او را از شیطان رجیم .

امام راغب اصفهانی میگوید :

اصل العوذ الا لتجاء الى الغير والتعلق به ، يقال عاذ بالله
بفلان اذا استخار به - ومنه اخذت العوذة وهو التيمية
والرفقة - (روح المعانی ص ۱۳۷ ج ۲)

ترجمه : يعني اصل معنی نوذپناه گرفتن و تعلق گرفتن است به دیگری - و از همین ماده است عوذة و تعویذ که تمیز ورقیه هم به همین معنی است .

در تفسیر روح المعانی زیرآیه میفرماید :

الحفظ من اغواهه الموقع في الخطايا لانه انما يكون بعد البلوغ اذ لا تكليف قبله و اما اذا رسيد منها الحفظ مطلقاً فيفهم طلب الأمراء من الأمر الخير ويؤتى بهذا ما أخرج الشیخان من حديث ابی هریرة رضی الله تعالى عنه قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : ما من مولود يولد والشیطان يمسه حين يولد فیستهلّ من منه صارخاً الأمراء وابنها . وفي بعض طرقه انه ضرب بيته و بينهما حجاب وان الشیطان اراد ان يطعن باسبعه فوقعت الطعنة

في الحجاب (ص ١٣٧ ج ٣)

وعلماء محمد بن احمد قرطبي در تفسیر قرطبي میفرماید : تحت آیه کریمه ، قال علمائنا فافاد الحديث أن الله تعالى استجواب دعاء ام مریم (ص ٢٨ ج ٢)

وحضرت علامه قاضی ثناء الله عثماں در تفسیر مظلہ مری

تحت آیه بعد ذکر حدیث مذکور میفرماید : الأمراء

وابنها يعني ببركة هذه الاستعاذه . (ص ٤١ ج ٢)

و امام الجليل للحافظ ابن كثير اسماعيل القرشى در تفسير ابن كثير در تحت آيه كريمهه مى فرماید : ای عوذ تھابا الله عز وجل من شر الشيطان و عوذت ذرتیتها و هو ولد هاعیسی عليه السلام فاستحباب الله لها بذلك (ص ٣٥٩ ج ١) وبعد از آن در ینمورد چند احادیث تحریر فرموده اند .

و امام ناصر الدين عبد الله بن عمرو البصري در انوار التنزيل می فرماید : " وَإِنِّي أَعِذُّهَا بِكَ " اجیرها بحفظك الى ان قال فان الله تعالى تعمیها ببركة هذه الاستعاذه (ص ١٥٦ ج ١)

و حدیث مذکور رأی نیز ذکر و فرمودند . و هکذا در تفسیر الكبير و بحث الحجیط و جمل علی الخبراءین ، الدر المنشور و الم gio اهر و موهب و غیرها .

- ٢- دلیل الثاني للاستعاذه من القرآن الكريم قوله تعالى : فَإِذَا أَفْرَاتَ الْقَرآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ (نحل ٤٢)
- ٣- دلیل سوم استعاذه از قرآن کریم . قوله تعالى : وَقُلْ لَّهُمَّ إِنَّمَا ذَبَّتَ مِنْ هَمَرَاتِ الشَّيَاطِينِ وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّيْ أَنْ يَخْذُلُونَ (مدد منون ٦٤)

ترجمه: بگو ای پروردگار! پناه میگیرم بتوازن و ساوی
شیاطین و پناه میگیرم بتوای پروردگار من از اینکه در ناز
و عبادات من حاضر شویند.

امام ابن کثیر میفرماید نقلاً عن امام احمد
وقال الامام احمد حدثنا يزيد اخبرنا محمد بن اسحاق عن
عمرو بن شعیب عن ابیه عن حبده قال خان رسول الله
صلی الله علیه وسلم یعلّمنا کلمات یعقوب لهر سند النوم من الفزع
با اسم الله اغزو بکلمات الله التامة من خفیبد و سوابه و من
شر عباد و من همزات الشیاطین و ان یخفیرون قال خان عبد الله
بن عمر یعلمها من بلغ من ولده ان یعقوبها سند النوم و من
کان منهم سفیرا لا یقتل ان یخفیلها کتبیه الله ذکر آنقدر فی حق
رواه ابو داود والترمذی والنسائی من حدیث محمد بن سعید
وقال الترمذی حسن غریب (س ۲۲۷-۳)

ازین هریس آیات معلوم شد که در وقت مهاب دینی
و دینی از خداوند کرم پناه جستن بر سر مسلمان ضروری است
چراکه پناه جستن بذات و صفات خداوند کریم نعمات دهنده بند
است از هر یکا و مدعا تقویذ هم همین است که به آیات و
آسماء خداوند کریم از آفات و بذایت دینی پناه میگیرد و خود را

بـخـدـاـوـنـدـكـرـيمـحـوالـهـمـيـكـنـدـ.ـپـسـمـعـاـوـمـشـدـكـهـانـكـارـتـعـيـذـ
بـمـعـنـىـاسـتـعـاـذـهـ،ـيـاـمـعـلـقـتاـ.ـتـمـزـدـوـانـكـارـآـيـاتـوـدـسـتـورـاتـ
فـتـرـآنـمـقـدـسـاـستـ.

وـنـيـزـمـعـوـذـتـيـنـبـهـمـيـنـاـمـرـتـعـوـذـوـتـعـيـذـنـازـلـشـدـنـدـ
كـهـسـحـرـبـنـبـيـسـلـيـالـلـهـعـلـيـوـسـلـمـرـاـكـهـيـهـوـدـيـكـرـدـهـبـودـبـاطـلـ
كـرـدـنـدـ.

۳- دلیل استشفاء از قرآن مقدس قوله تعالیٰ :

فِيْهِ شِفَاءٌ لِّلنَّاسِ (نحل ٩٤)

صاحب روح المعانی میفرماید که درین ضمیر "فیه" دو توجیه اند :

(۱) یکی این است که در غسل شفاء هست برای مردمان
اگرچه این توجیه اصح است ولی توجیهی دیگر این است :
(۲) که مراد قرآن مقدس است که در آن شفاء دین و شفاء
اجسام و امراض هر دو موجود است .

قال و نقل عن مجاهد والعنان والفراء و ابن کیمان
و همروایة عن ابن عباس و الحسن ان ضمیر هیه للقرآن والمراد أنت
ف القرآن شفاء للأمراض الجهل والشرك وهدى ورحمة .
واستحسن ذلک ابن النجاش الى أن قال فهم كون القرآن
شف . مملا لا كلام فيه .

وقد أخرج الطبراني وغيره عن ابن مسعود عليهما
بالتقاضي العسل والقرآن - هذا ص ٢٦٣

وهكذا في تفسير الكلباني ص ٢٢

وقال امام ابن ضثير وقال مجاهد وابن جريج ... قوله
”فيه شفاء“ للناس يعني القرآن وهذا اقول تعليق في نفس
ولكن ليس لهم الظاهر هنا من سياق الآية المخ س ٤٧٥
وقال ايعنا وقال الامام ابو عبد الله محمد بن يزيد
بن ماجة الفزوي في فسنته : حذفنا على بن سلمة هم التغلبي
حد شايزيد بن حباب حد شافع عن أبي اسحاق عن أبي
الاحوص عن عبد الله هواب بن مسعود قال قال رسول الله
بسم الله عليه وسلم عليكم بالتقاضي العسل والقرآن وهذا
اسناد جيد تفرد باخر اجر ابن ماجة مرفوعا .

وقد رواه ابن جريج عن سفيان بن وكيع عن أبيه عن
سفيان الثوري به موقفا قوله شبه

وروى لنا عن أمير المزمنين علوي - ابن أبي طالب بسم الله
ـ : انه قال ان اراد احدكم الشفاء، فليمكث آية من كتاب الله
في سحقة وليس لها بقاء السما . ولها خذه من امرات دره اسن
له منك فليشتربه عسلًا فليشرب كذلك ذائق ذلك داءه شفاء . الم
ملأ ١١ مقتنيه في المذكور ٢٥٣ زيد ٢ مثل ذائقه ٣

و هكذا في در المنشور ج ٢٢

و امام ابو عبد الله محمد بن احمد الانصاري القرطبي در تفسير خود الجامع لأحكام القرآن تحرير ميفرمайд في قوله تعالى "فِيهِ شِفَاءٌ" للناس .. دليل على جواز التعالج بشرب الدواء وغير ذلك خلافاً لمن كره من جلة العلماء . وهو يرد على الصوفية الذين ينعون ان الولاية لا تتم الا اذا رضي بجميع ما نزل به من البلاء ولا يجوز له مداواة ولا معنى لمن انكر ذلك .

روى الصحيح عن جابر رضي الله عنه من رسول الله صلى الله عليه وسلم انه قال : لكل داء داء فاذ اسيب داء الداء برأسه اذا ذكر الله وروى أبو داود والترمذى عن اسامه بن شريك قال : قالت الاعراب الانتداوى يا رسول الله قال نعم يا عباد الله تداوى فان الله لم يضع داء الا و وضع له شفاء او داء الا داء واحد . قالوا يا رسول وما هو قال المهرم . لفظ الترمذى وقال حديث حسن صحيح .

وروى عن ابي خزامة عن أبيه قال : سألت رسول الله صلى الله عليه وسلم فقلت يا رسول الله ارأيت رفق نسترقيمه ودواء نتداوي به ونقاهة نستريحها هل تردد من قدر الله شيئاً قال : هي من قدر الله . قال حديث حسن ولا يعزى

لأنه حزامة غيره هذا الحديث إلى أن قال : والأحاديث
في هذا الباب أثث من أن تحصى . وعلى إباحة التداوى
والاسترقاء جمهور العلما .

روى أن ابن عمر أكثري من اللقبة ورقى من العقرب
وعن ابن سيرين أن ابن عمر كان يسكن ولده الترافق ^{الله ربهم}
ومثله بالترجمة والمعارف مدد ^{ج ٥}

٥- دليل استشفاء بالقرآن الكريم، قوله تعالى :
وَمُنْزَلٌ مِّنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شَفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُوْمِنِينَ ”
(بني اسرائيل ج ٩)

امام ناصر الدين البيضاوي تحدث آية كريمة مى نويسد :
ومن للبيان فان ^{ج ٣} كذلك . وقيل انه للتبعيض والمعنى
ان منه ما يشفى من المرض كالفاخة وآية الشفاء مدد ^{ج ٥}
ومثله في تفسير المظہری مدد ^{ج ٣}

وحضرت العلامه سيد محمود مفتى الائوسى البغدادى
در تفسير خود روح المعانى تحرير ميفرماید زیر آيه كريمه :
ولذا اختير في ترجيحه للتبعيض انه باعتبار الشفاء الجسدي
وهو من خواص بعض دون بعض ومن البعض الأول الفاخة وفيها
آيات مشهورة وآيات الشفاء وهي ست إلى أن قال : قال السكرى
وقد جربت شيئاً وعن القشيرى أنه مرض له ولذا ليس من

حياته فرأى الله تعالى في منامه فشكى له سبحانه ذلك فقال
له : إِجْمَعْ آيَاتُ الشَّفَاءِ وَاقْرَأْهَا عَلَيْهِ أَوْ أَكْتُبْهَا فِي أَنَاءٍ وَاسْقِه
فِيهِ مَا هُبِطَتْ بِهِ فَفَعَلَ فَشَفَاهَ اللَّهُ تَعَالَى ، .

والاطباء معترفون بأن من الامور والرقى ما يشفى
بنخاصية روحانية كما فصّله الاندلسي في مفرداته وكذا
دادد في المجلد الثاني من تذكرة ومن ينكر لا يعبأ به الخ

(ص ١٤٥ ج ١٥)

و امام فخر الدين الرازي در تفسير كبير خود مفاتيح الغيب
تحت آية كريمه مى فرماید :

واعلم ان القرآن شفاء من الامراض الروحانية وشفاء ايضا
من الامراض الجسمانية ص ٢٣ ج ٢١

وشيخ سليمان بن عجل در تفسير خود الفتوحات الالهية
الشهير بالجمل زیر آیه کریمہ می فرماید :

ويصح كونها تبعيضة اهـ . والمعنى عليه ان منه ما يشفى
من المرض كالفاتحة وبباقي آيات الشفاء اهـ کرخی

وفي الخازن وهو شفاء من الامراض الظاهرة والباطنة الا

(ص ٢٣٤ ج ٢)

و امام محمد بن يوسف الاندلسي در تفسير شهير خود
البحرين زیر آیه کریمہ مینویسد : و قيل شفاء بالرقى

والعوذ كما جاء في الحديث الذي روى بالفاطحة من لسعة العقرب أهـ م^۳ ج ۶ ومثله بترجمة الهندى از تفسير مواهب الرحمن از بحر العلوم سید امیر علی م^۵ ج ۱۵ و مثل آن بترجمه اردو در فتح المثان معروف بتفسير حقانی للشيخ عبد اللوح حقانی دھلوی م^۹ ج ۵ خلاصه | آن آیات قرآن کریم که بالتحریر شدند و توجیهات مفسرین امت این چند امور مستقاد شدند : یکی اینکه دم و افسون کردن از امراض جسمانی به آیات وادعیات قرآنی رد و درست و انکار آن انکار از خراص قرآن وادعیه است .

~ از توجیه بعض مفسرین و آثار بعض صحابه صنی الله عنهم معلوم شد که دم زدن برآب وغیره و مریض را دادن هم درست است . سوم از بعض توجیهات دیگر و آثار بعض صحابه صنی الله عنهم نیز کتابت تعویذ و بر بد و گردن کردن هم ثابت شد و مزید در توجیه حدیث متوجه شوید .

حالا به دلائل حدیث متوجه شوید .

دلائل جواز واثبات تعویذ ودم | دلیل اول : در تمام صحاح و افسون در روشنی حدیث | سته مرویست و لفظ آن از

دارقطنی است از حواله تفسیر فخر طبی :

عن ابی سعید الخدری رضی الله عنه قال بعثنا رسول الله

صلى الله عليه وسلم فسرية ثلاثة تلاثين راكباً قال فنزلنا على قومٍ من العرب فسألناهم أن يضيغونا فأبوا قال فلدغ سيد الحج فأتونا فقالوا فيكم أحد يرقى من العقرب وفي رواية ابن قنة أن الملك يموت - قال قلت أنا - ولكن لا أفعل حتى تعطونا فقالوا فانا نعطيكم ثلاثة شاة قال فقرأت عليه الحمد لله رب العالمين سبع مرات فبراً - وفي رواية سليمان بن قنة عن أبي سعيد فاختار دبراً فبعث اليها بالمنزل وبعث اليها الشاء فأكلنا الطعام أنا وأصحابي وأبوا ان يأكلوا من الغنم حتى اتيتني رسول الله صلى الله عليه وسلم فأخبرته الخبر فقال وما يدركك أهقار قبة قلت يا رسول الله شرّ القوى روعي قال كلوا واطعمونا من الغنم اخرجه في كتاب السن وخرج في كتاب المديع من حديث سري بن يحيى قال حدثني المعتز بن سليمان عن ليث بن أبي سليم عن الحسن عن أبي امامه عن رسول الله صلى الله عليه وسلم انه قال : ينفع باذن الله تعالى من البرص والحقن والجذام والبطن والسل والحمى والنفس ان تكتب بز عفران او بمشق يعني المفرة .

اعوذ بكلمات الله التامات واسمائه علىها عامة من شر السامة والعاومة ومن شر العين الامة ومن شر حاسد اذا حسد ومن ابي فروة وما ولد الم

دَوْمَرَ . وروى البخاري عن عائشة أن النبي صلى الله عليه وسلم

خنان ينفث على نفسه في المرض الذي مات فيه بالمعوذات فلما
لُقْتُ كُنْتُ أَنْفَثُ عَلَيْهِ بِهِنْ وَامْسَحُ بِيَدِ نَفْسِهِ لِبُرْكَتِهَا فَسَأَلَتْ
الزَّهْرِيُّ شَيْفَ كَانَ يَنْفَثُ قَالَ كَانَ يَنْفَثُ عَلَى يَدِ يَهُ ثُمَّ يَسْعُ بِهِمَا
وَجْهَهُ .

(٣) سوم : وروى مالك عن ابن شهاب عن عروة عن عائشة
أن رسول الله صلى الله عليه وسلم كان إذا أشتكي قرأ على نفسه
المعوذتين وقل أونفت .

قال الطبرى : و اذا حاز الرقي بالمعوذتين وهو سيرنا
من القرآن كانت الرقية بسائر القرآن مثلهما في الجواز اذ
حله قرآن .

وروى عنه عليه السلام انه قال : شفاء امتنى في ثلاثة
آية من كتاب الله او لعنة من عسل او شرطه من محجم .
وقال رجاء العنوي : ومن لم يستشف بالقرآن فلا شفاء له .
حديث دوسر درست ٢٦٢٣ تتمدة الفتاوى شرح بخارى ج ٢١ و در
فتح البارى شرح بخارى مت ٢٠٥٣ ج ١٢ موجود است و اول درست ٢٦٣٧ ج ٢١
كتاب عمهده و مت ٢٠٧٣ فتح ج ١١ موجود است .

(٤) Чهارم : وعن انس رضوان الله عنه قال رخص رسول الله صلى الله
عليه وسلم في الرقية من العين والحمامة والنملة . رواه مسلم . مشكورة

(٥) پنجم : ومن عائشة رضي الله عنها قالت امر النبى صلى الله
عليه وسلم ان تسترق من العين . متفرق عليه مشكلة

ششم : وعن ام سلمة ابنة سبئي مسلى الله عليه وسلم رأى في بيته حاجاً يرمي وجهه باسفعة يعني صفرة فتال استرقوا لها فان بها النظرة متغيرة عليه . مشكورة

(٧) هفتم : وعن ابن عباس رضي الله عنهم عن النبي مسلى الله عليه وسلم قال : العين حلق فلو كان شيئاً سابقاً لفتر سبقته العين و اذا استغسلتم فاغسلوا . رواه مسلم . مشخوة .

(٨) هشتم : ومن اسماء بنت شميس رضي الله عنها قالت : يا رسول الله ان ولد جعفر تسع اليه العين افاسترق لهم قال : نعم فانه لو كان شيئاً سابقاً لفتر سبقته العين . رواه احمد والترمذى وابن ماجه ومشكورة .

(٩) تهم : وعن الشفاء بنت عبد الله قالت دخل رسول الله مسلى الله عليه وسلم وانا سند حفصة فقال الاتعلمين هذه رقية النملة : شما علمتنيها اكتبها . رواه ابو داود . مشكورة

(١٠) دهم : وعن سعيد الخذري قال كان رسول الله مسلى الله عليه وسلم يتعوذ من المجنون وعيس الاذنان حتى نزلت المعوذتين فلما نزلت أخذ بهما وتركت ما سواهما . رواه الترمذى وابن ماجه وقال الترمذى هذا احاديث حسن غريب . مشكورة .

(١١) يازد هم : وعن علي رضي الله عنه قال : بينما رسول الله مسلى الله عليه وسلم ذات اليلة يتسلى فوضنح بيده على الارض فلما غشي عرب فناولها رسول الله مسلى الله عليه وسلم بنعله فقتلاها فلما اصرف قال :

لعن الله العقرب ما تدع مصلياً ولا غيره او نبياً او غيره ثم دع
بملع ومه فجعله في افأء ثم جعل يصبه على اصبعه حيث لدغته
ويسمحها ويعدوها بالمعوذتين رواه البيهقي في شعبان بيان مشكورة
اين همه احاديث دربيان جواز دم زدن وافسون وتعويذ
رباني اند که در عربی آنزار قیه وعوذ و تعویذ میگویند .

(۱۲) افسون ودم جناب رسول الله سلوا الله عليه وسلم مریضاً
را . و من عائشة رضى الله تعالى عنها قالت كان رسول الله صلى الله عليه وسلم اذا استكى من انسان مسحه بيمينه ثم قال اذهب البأس رب الناس واستف انت الشاف لا شفاء الا شفاء لا يعاد سقماً . متفق عليه . مشكورة

روايت دوم هم از او بر روايت بخاري و مسلم بد دعای
بسم الله تربة ارمننا الله مروي است و عثمان بن أبي العاص براز
دم کردن دردي که عثمان داشت تعليم دناء کرده دستور داد .
بروايت مسلم . مشكورة .

و حضرات حسين رابه أَعُوذُ بِكَلَمَاتِ اللَّهِ التَّامَاتِ إِنَّمَا
خود حضور سلى الله عليه وسلم دم فرمودند و فرمودند که جداً
شما حضرت خليل عليه الصلاة والسلام حضرت اسحاق و اسماعيل
نديهمما السلام راهم بهمین دناء دم کرده اند بر روايت بخاري . مشكورة
(۱۳) افسون حضرت ستمل و حامدين جبريل عليه السلام .

عن ابی سعید الخدراًی ان جبریل اتی النبی صلی اللہ علیہ وسلم فقال
یا محمد اشتکیت قال نعم قال بسِمِ اللہ ارْقِیکَ من حَلَّ شَیْءٍ یوْذِیکَ مِنْ شَیْءٍ
کُلَّ نَفِیْ اَوْ عَینِ حَاسِدِ اللہ یَشْفِیکَ بِسِمِ اللہ اَرْقِیکَ . رواه مسلم . مشکوٰة
۱۴ - دستور عمومی جناب رسول اللہ سل‌الله علیہ وسلم مسلمانان
را برای دم کردن مریضان . عن ابن عباس رضی اللہ عنہما قال قال
رسول اللہ سل‌الله علیہ وسلم ما من مسلم يعود سلماً فيقول سبع مرات
اسأل اللہ العظيم رب العرش العظيم ان یشفیک إلّا شفی ، الا ان یکون قد
حضر اجله . رواه ابو داود والترمذی . مشکوٰة .

۱۵ - وعنه ان النبی سل‌الله علیہ وسلم كان یعتمد من للحثی ومن
الاوچاع کهها ان یقولوا بسم الله الکبیر واعوذ بالله العظيم من شر کل
عرق نثار ومن شر حر النار . رواه الترمذی . مشکوٰة .

خلاصه در موضوع جواز افسون زبانی ودم زدن بیماران اجماع
امت است هیچ فرد سالم و مسلم آن را منکر نیست
دلائل دم زدن آب و طعام و شستن در عربی آن را نشه میگویند
و برس ریختن و خوردن آن اگرچه در آن بعضی علماء
اختلاف کرده اند و آنرا منع کرده اند مثل حسن بصری و ابراهیم
نخعی ولی این مذهب موجود هست .

جمهور علماء بر جواز آن قابل اند . در روشنی این دلائل :
۱۱ . وَسَنْ عَيْانَ بْنَ سَبْدَ اللَّهِ بْنَ مُوْهَبَ قَالَ أَهْلُنَا أَهْلُ الْأَمْسَلَةِ

بعدح من ماء وكان اذا اصاب الانسان عين او شرء بعث اليها
محضبة فاخراجت من شعر رسول الله صلى الله عليه وسلم وكانت تمسكه
في الجلجل من فضة فمضطه له فشرب منه قال فاطلعت في الجلجل
فرأيت سورات حمراء رواه البخاري - مشكوة

(٢) وكانت عاشرة رضى الله عنها لقرأ بالمعذتين في اداء
ثم تأمر ان يصلي على المريض (قرطبي ص ٢١٨ ج ٥)

(٣) حکایت ذظرکردن عامر بن ربعه سهل بن حنیف را و
فرمودن حضورصلی الله علیه وسلم را بفسل و ریختن آب او بر سهل در
مشکوة بروایت ابی امامه بحواله شرح السنۃ و مالک موجود است
وروایات ریختن آب و حضور اکرم صلی الله علیه وسلم بر بیماران
و افاقه آنها از مرض و دست مبارک خود را در آب زدن و برای خوردن
بتبرک دادن در صحاح موجود اند .

دلائل جواز آویزان کردن تعریذ در گردن | در عربی آن را تعیین
و نوشته بر بدن بستن آن - میگویند -

مولانا عبد الرحمن مبارک فرزی اهل حدیث (۱) در تحفة
الاحوذی شرح ترمذی نقل از "الدین الخالص" تصنیف رئیس
غیر مقلدین و اهل حدیث شیخ ابوالطیب صدیق بن حسن قنوجی
مینویسد : ترجمة اش اینست "علیما، از صحابه و تابعین و غیرهم" د
مسئله آویزان کردن تعریذ در گردن و بدن اختلاف کرده اند

ادو هى بجواز آن رفته اند و همین است قول عبد اللہ بن عمرو بن العاص
وعائشہ صدیقہ رضی اللہ عنہما و تھیں قول رفته اند امام محمد باقر و
امام احمد در روایتی .

و گروهی بعدم جواز رفته اند مثل ابن مسعود و ابن عباس الى ان
قال مع ان الرفق جائزه وردت بها الاخبار والآثار ص ٢٧ ج ٢
(٢) علامہ قرطبی میفرما بد : قال مالک لا يأس بتعليق الكتب
التي فيها اسماء الله عزوجل على أنعناق المريض على وجه التبرك بها
اذا لم يرد معلقاها بتعليقها مدافعه العين اي بذاته . الى ان
قال وكل ما يعلق لمن بعد نزول البلا ، من اسماء الله تعالى و
شتا بد رحاء الفرج والبرء من الله تعالى كالرفق المباح الذي وردت
المسنده بابا بحث من العين وغیرها .

وقد روی عبد اللہ بن سه وقال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم :
اذا فزع أحدكم في نومه فليقل امرأة بحات انت الظاهر من
عذبيه وسوانع نعائمه و من ستر الشيميه وان تخترزن . وكان عبد اللہ
يعلمها ولده من ادركت مهتم ومن لم يدركها لم تباها و يعلقها علىي .

٣ و من عائشة رضی اللہ عنہما قالت ما تعلق بعد نزول البلا .
فليس من المأثم .

٤ وسئل ابن المسبب عن التعزيز ايعليق قال اذا كان في
وقبة او رقعه نجوز فلا بأس به .

(٥) وعن الفيروز أَنَّهُ لَمْ يَكُنْ يَرَى بِأَسَاانِ يَعْلَقُ الرَّجُلُ الشَّنِينُ
مِنْ كِتَابِ اللَّهِ إِذَا وَضَعَهُ عَنِ الْجَمَاعِ وَعَنِ الدِّفَانِطِ .

(٦) وَرَحْمَةُ بْنُ جَعْفَرٍ مُحَمَّدٌ عَلَى فِي التَّعْرِيزِ يَعْلَمُ عَلَى السَّبِيلَانِ

(٧) وَكَانَ ابْنُ سِيرِينَ لَا يَرَى بِأَسَاانِ الشَّنِينِ مِنَ الْقُرْآنِ يَعْلَقَهُ أَذَانَهُ

فِي طَبِيعَتِي ٣٢٩ ج ١

(٨) حَدِيثُ عَمْرُو بْنِ شَعْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ فِي هَذِهِ الْمَرْضِ نَعْرِفُ
مَرْجُونُهُ فِي الْمَشْكُوَةِ الْمَصَابِيجِ بَابُ الْاسْتَعاْذَةِ ج ١ وَإِيْضًا فِي مَسْدِرِكَ الْحَاكِمِ
ج ٥٣٨ وَإِيْضًا فِي التَّرمِذِيِّ ج ٢١٣ ج ٢ وَإِيْضًا فِي أَبِي دَاؤِدِ مَكْ٥٥ ج ٢
وَإِيْضًا فِي النَّانَى وَمَسْدِرِ أَحْمَدَ .

دَلَائِلُ مَنْعِ افْسُونِ وَتَعْلِيقِ وَنَشْرِهِ | (٩) وَعَنْ جَابِرٍ قَالَ : سُئِلَ النَّبِيُّ
وَتَمِيمَهُ وَبِتُّولَهُ وَعَنْ نِيرِهَا | سَلَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ النَّشْرَةِ .

فَقَالَ هُوَ مِنْ نَمْرُ الشَّيْطَانِ . رَوَاهُ أَبُو دَاؤِدُ - مَشْكُوَةُ

(١٠) وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَا أَبَالِي مَا أَنْتِ إِذَا نَشَرْتَ تَرِيَاقًا أَوْ تَعَافَتْ تَمِيمَةً أَوْ قَلْتَ
الشَّعْرَ مِنْ قَبْلِ نَفْسِي . رَوَاهُ أَبُو دَاؤِدُ - مَشْكُوَةُ

(١١) وَعَنْ الْمُعِيرَةِ بْنِ شَعْبَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ
أَكْتُوْنِي أَوْ اسْتَرْقَى فَعَدْ بِرِّيْ منْ التَّوْكِلِ - رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالْتَّرمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ .

(١٢) وَعَنْ عَيْشَى بْنِ حِمْزَةَ قَالَ دَخَلَتْ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَكِيمٍ وَبِهِ
حِمْرَةٌ فَقَلَتْ الْأَنْعَلَقَتْ تَمِيمَةٌ فَقَالَ نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ ذَلِكَ . قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

سُلْطَانِهِ عَلَيْهِ وَسَلَمَ مِنْ تَعَاقَّ شَيْئًا وَكُلَّ الْيَهِ - رَوَاهُ أَبُو دَاوُدُ - مَشْكُوْةَ
 (٥) وَرَأَى ابْنُ مُسْعُودٍ عَلَى امْرِ وَلَدِهِ تَمِيمَةَ مُرْبُوْتَةَ فِي جَذْهَابِ جَبَدًا
 شَدِيدًا فَقَطَعَهَا وَقَالَ إِنَّ أَلَّا بْنَ مُسْعُودٍ لَا يَغْنِيَهُ عَنِ الشَّرِكِ ثُمَّ قَالَ إِنَّ
 التَّمَادُ وَالرُّقُّ وَالتَّوْلَةُ مِنِ الشَّرِكِ - فَرَطْبَى

(٦) وَرَوَى عَنْ عَقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ الْجَهْنَى قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
 عَلَيْهِ وَسَلَمَ يَقُولُ مِنْ عَلَقَ تَمِيمَةَ فَلَا تَمِيمَةَ لَهُ وَمِنْ عَلَقَ وَدْعَةَ فَلَا وَدْعَةَ
 اللَّهُ لَهُ قَلْبًا - فَرَطْبَى

خلاصه | از احادیث بالامعلوم می شود که دم و افسون و دم زدن
 آب و تعویذ و کتابت آن و تعلیق آن همه منوع آند. پس لازم
 شد که این احادیث را با احادیث جواز راجح و مرجح کنیم یا
 تطبیق دهیم یا همه را کنار بگذاریم ظاہراست که کنار گزاردن
 آنها دروانیست پس لازم آمد که از آن دو کاریکی بلکنیم چنانچه در
 زیر می آید .

دلائل دور طرفه که بهر دو جهت | (١) وَعَنْ جَابِرٍ قَالَ نَفْعِي رَسُولُ اللَّهِ
جواز و عدم جواز تعلق دارد | صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الرُّقُّ
 شَاءَ أَلِّيْسَرُ وَبْنُ حَزْمٍ فَقَالَ وَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ أَنَّهُ كَانَتْ عِنْدَ نَارِ قِيَةِ نَزْقٍ
 نَهَمَ مِنَ الْعَقْرَبِ وَأَنْتَ نَهَمْتَ عَنِ الرُّقُّ فَعِرِنْ وَهَا عَلَيْهِ فَقَالَ مَا أَرَى بِهَا
 مَأْسًا مِنْ أَسْطَاعَ مِنْكُمْ أَنْ يَنْفَعَ أَخَاهُ فَلَا يَنْفَعُ . رَوَاهُ مُسْلِمٌ . مَشْكُوْةَ .
 (٢) وَعَنْ عَوْنَى بْنِ مَالِكٍ الْأَشْجَعِيِّ قَاتَ حَنَانِزْقَ وَالْجَاهِلِيَّةَ ذَقَلَنَا مَا

رسول الله صلى الله عليه وسلم كيف ترى في ذلك فقال اعرضوا على رقائكم
لابأس بالرق ما لم يكن فيه شرك رواه مسلم . مشكوة

(٣) وعن زينب امرأة عبد الله بن مسعود ان عبد الله رأى في
عنقي خيطاً ف قال ما هذَا ف قلتْ خيط رق طافية قالتْ فاخذْه
فقطعته ثم قال انتم آل عبد الله لا غنىء عن الشرك - سمعت رسول الله
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ الرِّقَّ وَالْقَاتِمَ وَالْتَّوْلَةَ شَرَكٌ فَقُلْتَ لَمْ تَقُولْ
هَذَا الْقَدْ كَانَ عَيْنِي لَقْدْ فَوْزَنْتُ إِلَيْهِ الْفَلَانَ الْيَهُودَ فَإِذَا رَقَاهَا
سَكَنَتْ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ أَمَا ذَلِكَ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ كَانَ يَنْخَسِهَا بِيَدِهِ فَإِذَا
رَقَّ كَفَ عَنْهَا أَمَا كَانَ يَكْفِيكَ إِنْ تَقْتُلَ كَمَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ يَقُولُ إِذْهَبْ إِلَيْهِ رَبُّ النَّاسِ وَاسْتَفْ أَنْتَ الشَّافِ لَا
شَفَاءٌ إِلَّا شَفَاءٌ لَا يَعْدُ دُرْسَقَمًا رواه أبو داود - مشكوة .
(٤) روى ابن مسعود أن رسول الله صلى الله عليه وسلم كان يكره الرق
الْأَبَالْمَعَوَذَاتِ . قرطبي .

خلاصه | این احادیث بمنزلة قاضی بین آن دونوع احادیث جواز و
منع شدند . یعنی ازین احادیث خود تطبیق احادیث دو طرفه و اضعیت
یعنی هر دم و تعویذ و بند وغیره که خلاف شرع باشد حرام و منع است
و آنچه موافق شرع باشد جائز و راست .

بيان توجیه احادیث دو طرفه | در توجیه این احادیث علماء سنه
گروه شدند :

(١) گروهی فقط احادیث نهی را گرفته و باقی احادیث را بتأویل یا بدون تأویل ساقط العمل قرار دادند این مذهبی شاذ و مرجح است
قال الفرطی : وقد کره بعض اهل العلم تعلیق التحیمة على خلل حال قبل نزول البلا، وبعد و القول الاول أصح فما ذر و المفراشة الله تعالیٰ
(من ۳۲ ج ۱۰)

(٢) گروه دوم مطلقاً احادیث جواز را گرفتند و احادیث نهی را نظراندار کردند - این مذهب هنم شاذ و از مذهب اویم مرجح برآست
(٣) گروه سوم در بعض احادیث طریق ترجیح و راجح اختیار کردند
و در بعضی تطبیق دادند و این مذهب صحیح و متوسط و معتدل از افراط و تفریط است . حالاً یعنی چند توجیه کردند :

(٤) اینکه آثار و روایات منع مرجوح اند الاماشاء ، اللہ و روایات جواز راجح اند چنانچه ملبری در حق بعض احادیث ابن مسعود که فرمودند " کان یکره الرقی الا بالمعوذات " میفرماید :
وهذا احادیث لا يجوز الاحتجاج بهمته في الدين إذن لقلتها من لا يعرف ولو كان صحیحًا كان اما عذرًا أو منسوخًا القوله عليه السلام
والفاصلة ما ادرك انها رقیة وإذا جاز الرقی بالمعوذتين وها سورة
من القرآن كانت الرقیة بسائر القرآن مستلهمة في الجواز اذ كله قرآن .

ا فرطی (من ۳۲ ج ۱۰)

و چنانچه ابن عبد البر در حق بعضی فرمودند : وهذه آثار

لینه و لہا وجہ مختلہ - قرطبی ص ۱۹ ج ۱۰ - و بعضی از آنها سنیخ
اند -

(۲) احادیث جواز محمول اند برہان دم و تعویذ که مطابق
سنیت و مشروع باشند، و احادیث منع برآنها که خلاف سنیت و نا
مشروع باشند - چنانچه احادیث دو طرفه هیں فیصلہ کردہ اند
کہ بالا نوشته شدند - قرطبی ص ۱۹ ج ۱۰

(۳) احادیث نہی محمول اند برآنچه که اهل جاہلیت میکردن
و در آنها شرک والغاظ نامفهوم بود و احادیث جواز برآنچه که
اسلام به آنها وارد شده است از قرآن و حدیث - قرطبی ص ۱۸

(۴) احادیث نہی محمول اند برآنچه که بغیر زبان عربی و بدین
اسما و سفات خداوند متعال و کلام او و خلاف کتب منزل او

باشند و عامل معتقد باشد که این تعویذ بذات خود بدون
اذن خداوند متعال نافع است. و احادیث جواز محمول بر عکس
آنها است . عمدة القاری شرح سعیج البخاری ص ۱۷ ج ۲۱ و اشعة

اللمعاشر شرح مشکوہ ب ۱۶ ج ۲۲ و مرقاۃ و مرعاۃ و تعلیق السیعیج

ومظاهر حق شروح مشکوہ و تحفۃ الاحدوڑی شرح ترمذی و غیرها
شیخ الاسلام علامہ ابن تیمیہ در فتاوی مصri خود میفرما

و امام معالجه المتروع بالرقی والتعوذ حتی یبرآ فہمہ اذ انعلو و جھین
فان كانت الرقی مما يُعرف معناه وهو مما يجوز في دین الاسلام

ان يتكلم الرجل بد داعيَا لله ذاكراً الله مخاطبًا لخلقته ونحوه فانه يجوز ان يرقى بها لانه صلى الله عليه وسلم اذ ن في الرقى مالم تكن شركاً . كما ثبت ذلك في الصحيح وقال من استطاع ان ينفع اخاه فليفعل ^{٥٤} مختصر الفتاوى - وفيه ايضاً ان كان من الاسترقاء ما هو جائز . ^{٥٥}

وينسب نفيح محمد بن عبد الوهاب دركتاب التوحيد بباب ماجاه في الرقى وال تمام نوشته است : لكن اذا كان المعلق من القرآن فرض على في بعض السلف وبعدهم لم يرخص في ^{٥٦} فتح المجيد شرح كتاب التوحيد .

وشرح می نویسد که : فعاتل طائفۃ يجوز ذلك وهو قول عبد الله بن عمر و ابن العاص وهو ظاهر ماروی عن عائشة . وبدقال ابو جعفر الباقر واحمد في رواية ^{٥٧} . ومحشی آن را توجیه القول بما لا يرمی به القائل كرد است ، رواية حسن را ضعیف قرار داده است وقول طائفہ راتنه قول عبد الله بن عمر وقرار داده است ولعلیق عن را تعیین لوح قرار داده است وآن را عمل فردی قرار داده است - این هدی تعریفات بی محل انداز آقای حامد فقی - غفران اللہ لنا وله

(٥١) احادیث جواز محمول اند برای آن افسون وتعویذ که واحد سه شرط باشد (۱) اینکه بكلام اللہ تعالیٰ یاسفات

یا اسماء او و بزبان عربی باشد (۲) و معنای آن هم شناخته شود اگر از دیگر کتب سماوید است . (۳) اینکه عامل معتقد باشد که مؤشر بالذات خداوند قدوس و این یک وسیله است پس درین وقت با جماعت علماء جائز میگردد . و در سورت فتدان این هر سد شرط یا یکی از آنها احادیث منع محظوظ اند . کذا قال حافظ ابن حجر العسقلانی فی فتح الباری شرح بخاری ج ۱۲ و م ۱۲ و م ۱۳ و م ۱۴

(۶) احادیث جواز محمول اند برآنچه که از اسماء و صفات و کلام الهی یا که از اسماء غیر الهی از فرشته یا بندۀ صالح یا معمظ از مخلوقات مثل عرش یا السما . انبیاء و اولیاء و مثال اسماء اصحاب کهف و غیرهم باشد .

واحدیث نهی بر عکس آنها . فتح الباری بحواره قرطبی ج ۱۲
ربيع میگوید از شافعی پرسیدم که افسون و تعمیذ چطورست :
فرمود که به کتاب الله و به آنچه که شناخته شود باکی ندارد
پرسیدم اهل کتاب مسلمان را تعویذ هد گفت آری
وقتیکه از آسمانی باشد . و حضرت صدیق رضی الله عنہ
یهودیه را به افسون کردن عادش رضی الله عنہا بکتاب الله
اجازت دادند . فتح م ۱۳ ج ۱۰

خلاصه | نزد ما هم محقق همین است چنانچه در شامی و تمام

فتاواهای دیوبند وغیره و بحر وفتح و هندیه وغیره‌امصرح
محراست.

(۱) فعلاً ممکن است که در ذهن شما آمد که ما چرا "شفاء الاستقام"
را بچاپ رسانیده ایم حقیقتی دارد یا نه.

(۲) ومانند احقر در کوه تقدیری است اختیاری نیست.
"گرتو نمی‌پسندی تغییرده قفارا"

(۳) نوشتن تعویذ ب جوهر از طبق هم اشکان ندارد.

(۴) اگر از آیات است زیر سر کردن آن روانیست و همچنان
اسما، خداوندی و آنچه از حل فل کار می‌گیرند هم یقینی نیست قرینة
و فلکی است به آن حکم قطعی نکنند بعد از دید قرینه تحقیق کنند.

این کار محسن برای پیدا کردن قرینه و علامت است و آن در
شریعت جائز است مثل واقعه مجز ز مد لجی که رد گیر عرب بود
پیغمبر سلوالله علیه وسلم اعتبار فرمودند. و واقعه اب
والید ز مع و حکایت ملاعنه با قرائت راثبات ظن آن دلیل
اند و در احادیث صحاح آمده اند.

بیان اقسام تعویذ دهنگان | (۱) تعویذ دهنگان دو قسم اند
یکی مسلم، دوم کافر، پس هر یکی ازین دو دو قسم است:

(۱) مسلم اهل حق (۲) مسلم اهل باطل. مسلم اهل حق آنست که
عالیم و عامل و اهل توحید و اهل سنت باشد و هدفتش از دادن

تعویذ و افسون این چند چیز باشد : یکی نفع مسلمانان، بحکم خیرالناس من یافع الناس . دوم : تبلیغ و اصلاح مراجعین و تصحیح عقاید آنها . سوم باز داشتن مراجعین از اهل باطل . چهارم : اراده صرف چیزی که ازین راه بدست او آید در مصارف خیر . پنجم : نیت استغنای خود از خلق و سوال از خلق . ششم : هدفش دکانداری و جمع آوری مال نباشد هفتم : از حدود شرع مقدس در تعاویذ و در نظر کردن اجنبیّ و خلوت با آنها و غیره متجاوز و متهمن نگردد . هشتم : در جلو مراجعین خصوصاً زنان و بی‌علمای ساده لوح چنین فعلی و قولی و حرکتی ازاوسرزدنشود که مورد اتهام مردم و سوءتفاهم مراجعین و تخریب عقاید آنها گردد . نهم : در جلو مراجعین و اهل نیاز خود را و اثر اعمال خود را و کمالات خود را جلوه ندهد که رعنونت و غرور است . دهم : از جانب خود طلب شکرینه تعویذ نکند و اگر بخوشی دهد بردارد و کسی کد قدرت ندارد بر علیه او مقررات نکند و مردم را بستوه در نیارد . یازدهم : اگر مراجعین را به بیند که او را و عمل او را موثر میدانند لتفہیم و تشییع عقاید کند . دوازدهم : این عمل را از دیگر اعمال خیر مثل تعلیم و تبلیغ و تأثیف مقدم نکند وقت خود را ب او نداشند . سیزدهم : حاصل به این عمل تکید نکارده و منفع خواهد

اختیار نکند. چهاردهم: خود خواهان این عمل نباید بلکه بجای اعتنای ظاهر کند مگر آنکه مسلمانان و مراجعین اور انگذارند. پانزدهم: مراجعین را آداب آمدن نزد خود و آداب تعاویذ وزنان را خصوصاً از سفر به این امور و تغیر راهنمائی کند. شانزدهم: باعماقلي دیگر جبهه گیری و تنافس نکند. کسی که به این شرایط این کار کند امید است که کار ارجوزه تبلیغ دین و عبادت قرار گرفته از موجب اجر داریں میگردد. و از ادتعویذ گرفتن و مراججه با او سراسر خیر است.

مسلم اهل باطل آن است که خلاف این امور باشد و مراجعه نزد او در غیر حالتِ مجبوری روایتیست.

کافر هم دو قسم است: اهل کتاب یا غیر اهل کتاب از اهل کتاب وقت مجبوری تعویذ گرفتن روایت ولی بشرط آنکه تعویذ موافق شرح باشد و از کتب سیاوي باشد. و به دوم اصولاً مراجعت جائز نیست.

و با این همه شرائط که بالا نوشتم نزد محققین برای مسلم اهل حق بدون ضرورت دینی یا دینوی نیز که این مقام افضل است مگر آنکه مسلمانان در ضرورت نشیدند باشند و اخوف تحزیب عقائد آنها بمراجعی دیگر یا عدم اصلاح آنها دارد پس این پست برای او حکم مرجعی تبلیغی دارد.

بدون ملاحظه شرائط شانزده گانه بالا افسون کاری
تعویذ دادن بزرگترین فساد فی الارض و تخریب مردم و عقائد
مردم است بقول اقبال :

از شگرفیهای این قرآن فروش
دیده ام روح الامین را در خروش

این شخص جزء مبلغان سوء قرار می‌گیرد و در ردیف داعیان شر.
وفساد و بدعاات و شرک و فسق و فجور قرار می‌گیرد نعوذ بالله
من ذلک . و در کتب تعویذات همان کتب را گرفته دهد که
در آن خلاص شرع و خرافات نباشد - هر کتابی که دارای خرافات
وسحر و شعبد و افسونهای بی معنی و نیرنگهای بخوم و جفر و
کواکب و سعادت و شقاوت و غیره باشد از آنها تعویذ دادن
حرام است یا مولفتش غیر معتمد است .

هذا ما أوردناه والله سبحانه وتعالى أعلم وعلم أتم وأحكم
وله الحمد أولاً وآخرأ وظاهرأ وباطلأ كما ينبغي لجلال وجوب
ولعظيم سلطانه وصل الله تعالى على خير خلقه محمد واله وأزواج
وأهل بيته وخلفائه وأصحابه وأحباءه صلواته وسلاماً
دانماً أبداً أكماه وأهله وشما يحيط ويرضى رتبه له .

ضمیمه "التحقیق الوجیز"

هدف تعویذ دادن | عا اصلاح عتاید عرام باشد.

۱ بزرگردانیدن عوام از مراجعه نزد اهل باطل.

۲ کردن آن وقت ضرورت و انجام ندادن آن بطور کاسبی.

ضرورت تعویذ دادن | عا چونکه امراض و حادو و آسیب

اجتنه احتمال به صالحین و غیر صالحین دارد. اگر امراض

و غیره صالحین مداوی و معالجه بنحری کرده نشود صد

درصد محتمد است که به اهل باطل مراجعه کردد اینا

خود دچار خرابی کند. و غیر صالحین ایمان خود را از دست

میدهند. و حفظ ایمان ایشان تا حد امکان بر عملیات

واجب است.

۲ اگر معالجه شان نزد اهل حق نشود به اهل باطل

مراجعه کرده بعد از حل مشکل شان بد علماء و صالحین

أهل حق توهین می کنند و بد خن می سوند. چنانچه این

امر بماها بارها روشن شده است و حق را باطل و برعکس

تصویر می کنند.

۳۳ و تا در مقابله اهل باطل کسی از اهل حق ایستادگی نکند بسبب ترک امر معروف و نهی عن المنکر همه زیرسوالی میروند این یکنوع واجب بالکفایه میباشد حتی که علما هم بسا اوقات در این مورد به ذکریها و هندوها و سباییها و انگلیسها مراجعه کرده معتقد آنها شدند .

۳۴ این هم نزد مابتجر بد رسیده است که بسیاری از عوام کالانعما که مشترک و مبتدع و مرتاب کباش و متنفر از دین و اهل دین و از علم و علماء بوده اند به همین وسیله رفتار فتاد از اعمال بد خود تائب شده موحد و متبوع سنت و محبت اهل علم و نماز لگزاری و دیانت اختیار کرده اند .

۳۵ آری این هم ضروری است که هدف تعویذ دهنده همین امور بالا باشند - انتما الأئمما بالنيات - هدف شان دکانداری ولفع ذاتی نباشد بلکه بسورت خیر الناس من ينفع الناس باشد . چنانچه در "التحقيق الوجيز" نوشته شده است .

۳۶ اگر ضرورت آن تفہیم کرده نشود بسیاری از مردم مسلمان از بسیاری اکابر دین بد بین شده آنها را

دشک والحاد منسوب می‌کنند. مثل حضرت شاه ولی الله
دهلوی و شاه عبد العزیز دهلوی و شیخ الاسلام مدنی
و حکیم الامت تا نوی و حضرت کاشمیری و حضرت
لاهوری و حضرت پسروری و هولانا یعقوب نانوتی
و سید اصغر حسین دیوبندی و غیرهم رحمهم اللہ تعالیٰ
چراکه اینها همه کار تعویذ کرده‌اند و کتاب نوشته
اند و حفظ مقام و ناموس و اعتماد ایشان بر ما کوچکان
فرض و واجب است. چراکه امروزه طرفهای مختلف
این امر چون طشت بربام بیانگ دهل مشرکیت والحاد
ماچه برسد به ما بلکه بهمین اکابر اعلان و فتوای مشرکیت
و ملحدیت و مبتدعیت بی لگاماند و با دریده دهنی کرده
و می‌کنند.

مقدمه

باید دانست که درین عالم زاد بوم اموریکه به بشریت نورد
می‌کنند از دو حال خالی نیستند یا امور دینی اند - و برای
اثبات و عمل آنها یکی از چهار دلیل لازم - کتاب اللہ .
سنت رسول اللہ . اجماع امت . قیاس صحیح .
یا امور دنیوی اند - که برای آنها اثرورت این دلائل اربع

نیست که ذهن سیا^ر آن امور در این دلائل اربعه حتیا^د
دیده شود . و اصل در این امور اباحت است تازمانیک
در آنها جنبه معروف و منکر پیدا نگردد .

مسائل

س^۱ : دم و تعویذ و افسون از امور دنیوی اند یا امور
اخروی ؟

ج : از امور دنیوی اند مثل دارو و عمل جراحی و تغیره -
ظاهر است که کسی تعویذ نمی گیرد که سکایت من آسان
شود یا عذاب قبر و پل صراط سهل گردد ، فقط برای
این است که مرض جسمانی من دور شود .

و در امور دنیوی حضور اکرم رسالی اللہ علیہ وسلم
فرمودند در موضوع تأبیر نخل آنتم اعلم بامر
دنیا کم - مسلم ج ۲۶۴ عن أنس - مثل این از عائشہ^{رض}
صدقیقه رضی اللہ عنہا - ابن ماجه ص ۱۸۰ عن أبي قتاده^{رض} -
کنز العقال ج ۶ ص ۱۱۶ - علام دنووی^{رم} فرماید که
در امور معاش رأی مبارک حضور رسالے اللہ علیہ وسلم مثل
دیگر افراد بشر است چرا که توجه ایشان در امور آخرت هست
(تجلیات صفت درص ۵۰۲ ج ۳)

این امر مخصوص به تأبییرِ نخل نیست لآن العبرة لعموم
اللفظ لا لخصوص المورد .

سُئل : اسباب وسائل دنیوی برای دفع ضرر چند قسم است
ج : سه قسم است (۱) وسیله قطعی و یقینی . مثل
آب و عذاب رای دفع تشنگی و گرسنگی . و سم برای قتل و
آتش برای سوختن - پس آگر کسی از تشنگی و گرسنگی
بد مرگ رسیده است و غیر شراب و مردار بربالش میسر
نیست نخورد و بمیرد مجرم قرار میگیرد چرا که استعمال
این وسائل وقت مجبوری و اضطراری فرض و واجب است .
(۲) وسائل ظنیه - مثل دارو و عمل وغیره در نصوص
در حالت اضطرار هم احتیاط از داروی حرام عین تقوی
و توکل است و آگر استعمال نکرد و مرد گناه کار نمی شود
و در فتوی گنجائش کاربستان آن هم هست .

(۳) وسائل وهیه و موهومه - مثل دم و تعویذ
احتیاط از آن توکل است آگرچه استعمال آن هم
مباح است بشرطیکه همان دم و تعویذ مباح شهیعی
باشد . والا در حالت اضطرار هم استعمال آن او
نیست . استعمال حلال آن حلال است و زم و شرکست
آن حرام و شرکست . این هر سه طریق استعمال در هر

قوم مروج اند مسلمان و کافر و مشترک همان طور که هر دو ای مسلمان و غیره حلال نیست و هر داروی آنها هم حرام نیست همین حکم است تعویذ و دم را .
که هر تعویذ و دم حلال نیست و هنوز آنها حرام نیست . برای شخص متوكلا احتیاط اولی تراست . برای غیر متوكلا بکار بردن آن مباح و حلال است .
مسئلہ : لفظ تمیمه کد در حدیث حرمت آن آمدہ است چه معنی دارد توضیح داده شود -

ج : در زمان جاهلیت علاوه ازدواود عاء برای دفع ضرر طریقی دیگر هم مروج بود که آن را تمیم کرد میگفتند و حقیقت آن یک نوع مهره خاص بود که آن را در گردن اویزان میکردند . و آنرا تمیم کرد یونجه می نامیدند که او را برای دفع ضرر علت تامه قرار میدادند یعنی بر سیدن او در نظر آنها ختم و تمام شدن هر چیز حتی بود بعد اما جازا هر عقد را هم تمیم کردند مثل خمر کدو شراب انگوری را حقیقته میگویند اما جازا هر شئ مستور کنند . عقد را هم خمر میگویند مآده تمیم است . از تمیم هست : گوینته تم علی امره یعنی او کار خود را به انجام رسانید . تم علی صومعه

روزه خود را تمام کرد. گویند المجهالة المستيبة. یعنی
جهالتِ کامله.

امام لغت امام زهری می‌فرماید تمام جمع تمیم است
اینها همان مهره‌هاستند که عرب جاھلیت در گردن
بچه‌ها برای دفع نظر آویزان می‌کردند. (مغرب ج ۱۰۷)
نهذب اللعنة ج ۱۳ ص ۱۶ و آن باطل است. تخلیات ج ۵۰۷
شاعر می‌گوید:

و اذ المنيء انشبت أظفارها
بالبيت كل تميمة لا تنفع
ديوان الحذين ص ۲

امام لغت امام قعنی می‌گوید بعض افراد را وهم پیدا
شده است که تمیمه تعویذ است این نظرور نیست این
اشتباه است. تمیمه یک نوع مهره بود اما آن تعویذ‌هائی
که در آنها آیات قرآنی و اسماء الہی باشد هیچ اشکالی ندارد.
علامه از هری می‌گوید آنان که عقد داشته و نخ
را تمیمه گفته اند آنها بر اشتباہ و غلطی رفتند
مغرب ج ۱۰۷. تخلیات ج ۵۰۷

س: در حدیث تمام را شرک گفته شده است با وجود
این تعویذ دادن اگر شرک نیست پس چیست؟

ج : علام دقتعبی امام اللعنة می فرماید : و بعضهم
یتوهم ان المعاذات هی التمامم ولیس هذلک .

مغرب ج ۱۰۷ و تهذیب ج ۲۶

معلوم شد که این سوال خود مبنی بر وهم و قابل
اعتبار نیست . تعویذ را با تمام اصلًا علاقه نداشت .

سعی : در تمام کتب لغت تعریف تمیمه را بین طور
کرده اند : هر آن شئ که بر انسان یا حیوان آویزان
کرده شود که هدف آن دفع نظر یا ازاله مرض باشد
برابر است که کاغذ باشد یا خرمهره یا چیزی دیگر
آن را تمیمد می گویند

ج : تعریف حقیقی تمیید همانست که بالانوشه شد .
امام جاز ابرهورشی که آن راعلت تامه قرارداده بر
دفع ضرر استعمال کرده شود اطلاق می گردد مثلاً کوچک
تعویذ را حتماً شافی داند بدون اذن الله آنوقت
تعویذ هم حکم تمیید پیدا میکند والا این تعریف
بر آن ناقص است .

سعی : تمام عام است و عام بعمومیت خود همه را
شامل است تا زمانی که از جانب شارع تخصیصی ثابت
نگردد و تعویذ را استثناء نکند .

ج : شارع عدید الصلاة والسلام در هیچ جا نقرموده
اند که آیات قرآنی و ادعیه مانوره و اسماء حسنی هم
در تمام شرکیه داخل اند آنها را فقط بعضی دهم
پرست و آزاد خیالان بگان پوچ خود در تمام داخل
کرده اند - هر کد این دعوی کند باید حدیثی صحیح
و صریح درین مورد ارائه دهد که شارع علیه الصلاة
والسلام تعویذ را در تمام سُمْرَدَه است

س : اگر شما از حدیث تمام جان خود را نجات میدهید
پس در مورد این حدیث عامم کلی چه تاویل می کنید : من
تعلق شینا و کل الیه اینجا لفظ شئی محاوده ای مدارد .
ج : عزیزم تمام جهات روایی حدیث را به تعمق نگاه
ازین وجه این سوال هم ازو همت ناشی شده است . در
مشکوه بحواله ابو داؤد بجای شینا - من تعلق تمیمه
آمده است پس حدیث یفسر بعضه بعضاً خود از طریق
دیگر لفظ شئی مشخص شد که تمیمه است ندهرسن .

س : آنچه از احادیث معلوم و ثابت است فقط دم
کردن است که لفظِ رقیه آمده است و تعویذ که
نوشته و درگردن و بدن آویزان کنند یا کل شسته خوند
چه جوری ثابت می کنید ، این تحریف حدیث است .

ج : عزیزم ! لفظ رُقیَّة که در حدیث آمده است مخصوص به دم کردن نیست بلکه رُقیَّة بمعنی تعویذ هم می‌آید . در بخاری شریف در حاشیه مذکور می‌شود : رُقیَّة هو بمعنى التعویذ - ج ۲ من ۸۵ حاشیه ۳ و ج ۲ من ۸۵ حاشیه ۲ . و اوجز المسالک شیخ مؤطراً مام مالک . و بر بدقد مجموعه . ومصباح اللغات .

لهم اذا معلوم ستد در عرب هرچاکه لفظ رُقیَّة آمده است مراد از آن دم و تعویذ نوشتن دادن هد مراد اند و هرچاکه لفظ تعویذ آمده است هم دم و نوشتن آن هردو مراد میباشد .

فرق تسمیمه جاهلیت و تعویذ اسلامی این است که آنها تیمه راعلتِ تامه دفع ضرر قرار داده بودند . و مسلمانان تعویذ راعلات ناتصه موهومه دفع ضرر هرگز میدهند

س^۹ : خیلی خوب اگر واقعی نوشتن و خوردن و آویزان کردن تعویذ ثابت است پس حدیث صحیحی درین مورد نقل کنید غیر از حدیث ابن عمر و که آن نزدِ ما صحیح نیست .

ج : اولاً مطالبه روایت حدیث صحیح در معالجات دنیوی

خود غیر صحیح است تعویذ مابیان کردیم که از معالجات دنیوی است نه اخروی. دو ماهین لفظ رفیه که در احادیث صحیح وارد شده است در محاوره عربیه برای تعویذ ودم هردو استعمال می گردد. سوماً حدیث ابن عمرو هم قابل استدلال است به درجه سقوط نیست بلکه حسن است. کذا فی تحفۃ الاحویزی .

چهارم انشاء اللہ تعالیٰ این جواب برسر شما تا قیام قیامت و ام و دین می باشد ولی شما یک حدیث ضعیف برای شرک و حرام بودن تعویذ صحیح که از قرآن و حدیث و اسماء حسنی و ادعیه ماثوره باشد آوردن در جواب بند نی توانید. اگر بالفرض ثابت کرده آورده بود شما را وعده یک جائزه بزرگ نزد بند نیز واجب الاداء است.

سنت: شما اگر حدیث ابن عمرو را قابل استدلال قرار دهید تا هم چون قول و اثر صحابی با حدیث مرفوع معارض گردد قابل عمل نمی باشد طبق اصول فقه و حدیث و اینجا معارض حدیث مرفوع است .

ج : کلماتیکه حضرت عبد الله بن عمرو نوشته برگردن بچه ها آویزان می کرد و در هیچ روایتی از حضورصلواتی الله عليه وسلم اینطور نیامده است که اینها را دم کنید

ولی خبر دار باشد که نوشته در بدن آویزان نکنید
وقتی که نهی نیست تعارض کجا پیدا شد.

س^{۱۱}: اصلی از اصول فقه این است النص اذا ورد خلاف القیاس یقتصر علی موردده . پس اگر روایت ابن عمرو را قابل عمل قرار دهیم تا هم برای بچه ها و همین دعا محدود قرار گیرد نه اینکه برای همه افراد و همه دعاها نوشتن و دادن عام کرده شود

ج : عزیزم ! این هم اشتباه و غلط است . اولاً شما مخالفت این نظر را ثابت کنید و تخصیص موردهش بد روایتی حدیثی ثابت کنید قابل قبول نمی باشد .

س^{۱۲} جائیکه تعارض حرام و حلال باشد طبق اصول شرع حرام مرجع می باشد تعویذ حرام و حلال معارض اند .
ج این هم اشتباه است چرا که حرام تعویذ دیگر و حلال دیگر است چه تعارضی درینجا هست .

س^{۱۳}: اگر تسلیم کرده شود که تعویذ هایی که از آیات قرآن و ادعیه مأثوره اند جواز آنها مختلف فنیها است اما جواز توله یعنی تعویذ محبت و نشره یعنی تعویذ اخراج جن وغیره حکومه امكان دارد بلکه آن با تفاوت حرام است . و در حال حاضر اکثر عاملین به همین

بلاهای حرام مبتلا هستند پس چرا سدّاً للذرا لع همه
را حرام نباید گفت -

ج : تعویذ ها ثی که از آیات و مشروعات باشند بر طریق محبت حلال و اخراج اجتنه استعمال آنها اگر به درجه سوم سببیت باشد در جواز آنها قطعاً اخلاقی نیست .

س^{۱۴} : توهین آیات و اسماء حسنی یقیناً حرام است و ظاهر است که تعویذ کد در گردن و دیگر بد نست در دستشوی میرود و نزد زن میرود وزن در حالت حیض و نفاس است و حالت جنابت است، و یا به خون و ادرار مینویسند العیاذ بالله - اینها اگر شرک و حرام نیستند پس چه چیز اند ؟

ج : مسلم است که توهین حرام است اما وقتی که تعویذ در پوش پارچه دوسته یا در پوست محکم پوش گرفته و محفوظ شد ، از توهین بیرون شد -

و نوشتن بخون و ادرار را اگرچه بعضی وقت اضطرار گنجایش داده اند اما نزد محققین مذاهب اربعه این عمل حرام است

س^{۱۵} : مشکل اینکه در گرد حیوانات هم عاملین تعویذ

میاندازند و ناجائز است

ج : چونکه تعویذ یکنوع معالجه دینویست با پوش
گرفتن و انداختن چه مشکلی دارد نزد محققین مثل
ابن حسلاج وغیره جائز است

س^{۱۲} : در موضوع تعویذ در خیر الفردن چه چیزی ثابت
و چه نظری داشتند و آئده اربعده کفته اند

ج : لفظ دقید واستعمال آن در خیر الفرون ثابت و
جاري بود که بد معنی دم و تعویذ هردو آمده است
و در محاوره عربی فرقی ندارند و احادیث جواز را در
«التحقيق الوجائز» تکاه کنید

حافظ الدینی امام ابن حجر عسقلانی در فتح الباری
شرح صحیح بخاری س^{۱۳} ج ۱۰ و شیخ المحدثین مولانا محمد بن کریما
در او جز المسالک شرح مؤطرا امام مالک س^{۱۴} ج ۶ مینویسد
فقد اجمع العلماء على جواز الرقی عند اجتماع ثلاثة
شروط ان يكون بكلام الله تعالى واسأله وصفاته . و
بالسان العربي ادعا يُعرف معناه من غيره وان يعتقد
ان الوقید لا توثر بذاته بل بتقدیر الله تعالى .

در بخاری شرایف س^{۱۵} ج ۱ حاشیه ع^{۱۶} مینویسد :
فی جواز الرقیة و بد قالـت الائمه الاربعة و فی جواز

اخذ الاجرة . - تجلیات مک ۲ ج ۲

^{۱۷} س : جواب احادیث صحاح راجه جوری میدهی . - مثل حدیث ان الرقی والتمائم والتولة شرک ج : درست این حدیث ابن اخي زینب مذکور است که مجھول الحال است . بذل المجهود ج ۱۶ ف ۱۲ . روایت مجھول غیر معتبر است . و اگر قسیم کوده شود وقتیکه این امور را علت تامه نمی داند این شرک بمعنای شرک خفی که دیاست می باشد نه شرک اکبر . چنانچه در موصوع دیا شرک خفی آمده است .

^{۱۸} س : ابراهیم نخعی می فرماید کانوا یکرهون التمامه كلها من القرآن وغير القرآن یعنی شاگردان ابن مسعود رضی اللہ عنہ همه اقسام را مکروه میدانند .

ج : چونکه ایشان در کوفه بودند و آن جا سبائید این اشیاء را علت تامه قرارداده بودند حکم عمومی سادر فرمودند تا اهل سنت در دام آنها نزوند .

^{۱۹} س : حضرت عیسی بن حمزه تابعی به عیادت حضرت ابو معبد جهنمی صحابی رضی اللہ عنہ میرود و او را مشوره آویزان کردن نمیم میدهند ایشان استعاذه می کنند و آن را شرک می گویند .

ج : چونکه صحابه رسول الله علیهم السلام در مرابت
فوقانی توکل زندگی می کردند برای دفع ضرر بد اسباب
موهومه و مفتنونه تسلک نمی کردند بلکه چنگ زدن را
بد این اسباب خلاف توکل میدانستند
و نیز سند این حدیث برمحمد بن عبد الرحمن بن الجلیلی
است که بعض اور استئن الحفظ قرارداده اند .

سنّا نبی مکلی اللہ علیہ وسلم فرمودند: لا ابابی ان
اکلتُ تریاقاً او علقتُ تمیمة او قلتُ شعرًا . معلوم شد که
تمیمه و تعویذ حرام است مثل شعر برای ایشان و تریاق خود را
ج : اولاً علام البانی میگوید اسناده ضعیف
(مشکوٰة ج ۳ ص ۱۲۸۵)

دوم چونکه تمام خلاف توکل فوقانی اند که به مقام
حضرت ایشان مناسب نبودند ولی این دلیل عدم جواز
نیست .

سنّه: در حدیث ترمذی چه میگوئی که موجود است
من علقت تمیمة فقد اشرک
ج : مراد از این شرک خلاف توحید نیست بلکه همان
است که خلاف توکل است . در همین حدیث بدآن اشاره
موجود است که فرمودند و تکل الیه .

س٢: حدیث من علّق تمیمه فلا اتم الله چه معنی دارد
ج: راوی این حدیث و مدار سندش مشیح بن هاعان مخوب است که بر حضرت عبد الله بن زبیر رضی الله عنہما و به حضرت کعبه بدستور حجاج ظالم رگبار کرده پرده کعبه را سوخت روایتش چه اعتباری دارد

س٣: حساب حروف ابجد و نقوش و هندسه سازی را که روا فضل در صدیهای اول ایجاد کردند چرا اعماقلین تعلیم را بحروف ابجد یا نقوش عددی و هندسی و سریانی می نویسند که حرام و ثبت شرعاً ندارند -

ج: این اشتباه است بلکه حروف ابجد از قدیم الایام در کتب سماوی آمده اند چنانچه در ذبور نمره ۹- تمام حروف ابجد اند اینها تهیی حروف عبرانی اند. مقدمه این خلدون را ملاحظه کنید و در در منشور و سیوطی در ذکر حضرت عیلیه السلام ذکر حروف ابجد موجود است برآوردن آیات وغیره به اعداد اسهل و محفوظ تر است از سوء ادب وغیره وجواز آن در جلد اول ابتداء بیضاوی شریف در سوال اهل کتاب از حروف مقطعاً موجود است - همان طور که نفس آیات و اسماء اسباب دفع ضرر می باشند. نزد اهل فن تخریج اعداد آنها همین نفع دارد .

س^{۲۳} : نوشتند و دادند تعویذ و آویزان کردند آن در غیر روایت ابن عمرو که ضعیف است ثابت میتوانی کرد، از کدام صحابه و تا بعین و سلف صالحین چنین روایتی اراده دهدید.

ج^{۲۴} : در مصنف ابن ابی شیبہ ج^۱ ص ۲۷ و در طبرانی هم آمد است. ابن عباس رضی اللہ عنہما برای بند خلاصی زن دشوار از آیات قرآنی نوشته فرموده به آب کشیده آب را مردینه مصرف کند. و در طبرانی زاید است که مقداری از آن آب بر شکم و دهن او بمالید.

۲۵ حضرت صدیقه رضی اللہ عنہا اجازت میداد که تعویذ نوشته با آب کشیده مردینه را دهند و ترشح دهند. ابن ابی شیبہ ج^۸ ص ۲۸

۲۶ حضرت مجاهد^۱ هم این امر را اجازت میدادند.

۲۷ حضرت سعید بن جبیر^۲ هر که میآمد به او تعویذ نوشته میداد.

۲۸ حجاج^۳ بن اسود میگوید از حضرت عطاء بن ابی رباح رحمه اللہ درین مورد سوال کرده بود که ایشان دولیست صحابه را و هزاران تابعین را دیده بودند از کسی کراحتی آن را نقل نکردند. و ایشان مفتی مکه مکرمہ و شاگرد رسید ابن عباس

و استاد مُحَمَّد امام ابو حنیفه رحمه الله بودند -

علا تابعی جلیل القدر مدینه تابعی و مفتی مدینه
حضرت مجاهد رحمه الله مفتی عظیم و امام تفسیر تعویذ
نوشتہ مردم را به آویزان کردن و بستن در بدن میدادند
علا امام محمد باقر رضی الله عنہ آویزان کردن را جایز
میدادند وقتی که در پوش می بود .

علا مراکز علمی بصره و مفتی های آن در تعویذ مشروع
قرار آنی حرجی نمیدیدند .

علا تابعی عظیم و محدث بی بدل بصره حضرت
عبد الله بن عبد الله بن عمرو رضی الله عنہم بر بازوی
او تعویذ بسته بود

علا امام التفسیر حضرت ضحاک[ؓ] این امر را جایز میداشت
این همه از مصنف ابن ابی شیبہ عوالد بال استند . این
این ابی شیبہ استاد امام بخاری است رحمہم الله تعالیٰ
(تجلیات ن۵۲ ج ۳۵۲)

حرز ابو دجانه را خود بدستور نبی کریم صلی الله علیہ
و سلم نوشتند کرده دادند . چنانچه شیخ سخنی داد غیر مقلد در
کتاب خود صلی تحریر کرده است
مزید دلائل در خود التحقیق الوجیز دیده شود

حالاً ما در اینجا چند سوالات مطرح می‌کنیم و جواب آنها را از منکرین تعویذ طلبگاریم.

(۱) تعریف و تقسیم شرک را بیان کنند و حکم هر قسم را واضح کنند
 (۲) دم و تعویذ و افسون از معالجاتِ دنیوی‌اند یا از احکامِ دین اند.

(۳) تعریف بدعت چیست و تعلق آن به امور دینست یادینا
 (۴) تعریف حرام چیست و برای ثبوتِ آن کدام نوع نعم ضروریست
 (۵) هر تعویذ که به نقوش یا عده‌یا بحد نوشته شود برای
 حرمت و شرک بودن اینها نعم سریع و صحیح بیارند.

(۶) لطفناً یک آیه از قرآن یا یک حدیث صحیح بیارند که تعویذ
 مشروعه شرک و حرام اند.

(۷) فقط از یک صحابی بنقلٰ صحیح ثابت کنند که تعویذ اتٰ مشروع
 را حرام و شرک گفته است.

(۸) برای اثبات احکام دینیه چند لائیل میخواهد و برای اثبات
 احکام دنیوی چند

(۹) آیا در احکام دنیوی هم بعضی فرض و بعضی واجب و بعضی سنت
 و بعضی بدعت و حرام هم میباشد.

(۱۰) تعریف تعارض چیست و شرائط آن چندست. تلک عشرة کاملة
 واحد عوّسا اَللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ . وَصَلَوَاتُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ خَلْقَهِ
 حَمْدُهُ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ اجمعين
 سَبَرْحَمْتُكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ